

Натисніть тут щоб

купити книгу на сайті

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

МОВЛЕННЄВЕ СПІЛКУВАННЯ

Старша група

Схвалено комісією дошкільної педагогіки та психології
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України

Рекомендовано до впровадження в освітній процес
дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів України

ББК 74.1
М 74

Автор інтегрованої технології,
професор, завідувач кафедри педагогіки
початкового навчання МДУ ім. В.О. Сухомлинського
Якименко С.І.

Упорядник посібника
Голян Л.П.

Рецензенти:
доктор психологічних наук, професор Інституту психології
ім. Г.С. Костюка АПН України
Піроженко Т.О.
завідувач секції дошкільної освіти Інституту інноваційних технологій
і змісту освіти МОН України
Долинна О.П.
За загальною редакцією Якименко С.І.

Схвалено комісією дошкільної педагогіки та психології
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України
(*протокол №2 від 18.06.2008 р.*)

Рекомендовано до впровадження в освітній процес
дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів України
(*наказ Міністерства освіти і науки України №627 від 07.07.2009 р.*)

М74 **Мовленнєве спілкування.** Старша група /Упор. Голян Л.П. —
Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2010. — 112 с.
ISBN 978-966-10-0940-9

Пропоноване видання укладено згідно з Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку “Я у Світі”. Тут подано перспективне планування основних напрямків мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку, добірку інтегрованих мовленнєвих занять та дидактичних ігор. Практичний матеріал насичений методами і прийомами творчого і пізнавального характеру.

Для вихователів, студентів педагогічних навчальних закладів.

ББК 74.1

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-0940-9

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2010

ПЕРЕДМОВА

Шановні колеги!

Пропонуємо вашій увазі методичний посібник до інтегрованого планування у старшій групі.

Структура посібника включає перспективне планування мовленнєвих завдань за підтемами до кожної сфери життєдіяльності, конспекти мовленнєвих занять інтегрованого змісту, мовленнєві дидактичні ігри та вправи.

У перспективному плануванні та інтегрованих заняттях враховано всі вимоги до мовленнєвого розвитку дітей 6-го року життя. Однак запропоновані методичні прийоми не варто вважати аксіомою: педагог завжди має право вибору й творчої інтерпретації залежно від власної компетентності, досвіду і конкретного дитячого колективу.

Сподіваємося, наші доробки допоможуть педагогам-практикам організувати заняття в цікавій ігровій формі та розв'язувати з дітьми завдання не лише мовленнєвого, а й пізнавального характеру.

Бажаємо успіхів!

Місяць	Сфера життєвості	Змістова лінія	Підтема	Дидактичні цілі		Організація мовного середовища			
				Навчальні	Розвивальні	Виховні	Заняття	Форми роботи	Дидактичні вправи
ЖОВТЕНЬ, КВІТЕНЬ, ТРАВЕНЬ	ЛЮДИНА І ПРИРОДА	ЖИВА ПРИРОДА	ДЕРЕВА, КУЩІ	<p>Навчальні</p> <p>Лексика Активізувати та уточнювати словник дітей словами відповідно до теми. Іменники: назви дерев, кущів; ліс, гай, гайок; Узагальнюючі родові поняття: дерева, кущі – рослини; синонімічні іменники: хвоя – глищя; кетяг – гроно – китиця. Іменники з переносним значенням: золоті дерева, срібні дерева. Прикметники: гіллясте, гілчасте, багряне, листяне, хвойне; яблуневий, липовий, вишневий...; бузковий, калиновий... Дієприкметники: квітучий (сад, дерево). Дієслова: шарудіти, шелестіти, доглядати. Образне мовлення: порівняння: як берізка; мов калина; мов смерічка; Образні сполучення: цвіт-калина, рай-дерево; Художньо-поетичні вирази: зелен гай, дубисько-дідисько. Прислів'я, приказки. Без верби і калини, немає Вкраїни. Фонетика Домагатися чіткої вимови шиплячих звуків. Познайомити з поняттям наголос. Правильно вимовляти звукосполучення [хв] – хвоя. ГраMATика Вправляти у правильному вживанні грамаTичних форм родового відмінка множини – верб, тополь, вишень, беріз; родового відмінка однини: лісу, саду, гаю, парку; ліска, садка. Закріплювати дієвідмінкові форми дієслів з чергуванням приголосних в основі (садити – саджу, садять, садимо). Диaмонологічне мовлення Складати сюжетні розповіді за планом та зразком вихователя. Вчити дітей вживати образні художньо-поетичні вирази, вставні слова.</p>	<p>Розвивальні</p> <p>Стимулювати розповіді міркування на різні теми.</p>	<p>Виховні</p> <p>Виховувати бережне ставлення до рослин.</p>	<p>Заняття</p> <p>Заучування вірша І. Приходько “Жовтень”. Розгляд картини І. Левітана “Золота осінь”. Складання розповіді за картинною І. Левітана “Золота осінь”. Екскурсія до парку. Весняний ліс. Росла собі ялинонька.</p>	<p>Форми роботи</p>	<p>Дидактичні вправи</p>

Місяць	Сфера життєвості	Змістова лінія	Підтема	Дидактичні цілі		Організація мовного середовища			
				Навчальні	Розвивальні	Виховні	Заняття	Форми роботи	Дидактичні вправи
ЖОВТЕНЬ, СІЧЕНЬ, КВІТЕНЬ	ЛЮДИНА І ПРИРОДА	ЖИВА ПРИРОДА	КВІТИ	<p>Лексика Поповнити та активізувати словник з теми “Квіти”.</p> <p>Іменники: назви квітів: частини квітки: корінь, стебло, листя, квітка, пелюстка, насіння, цибулина: теплиця, квітник, клумба; живець, розсада.</p> <p>Прикметники: якісні і відносні – червоні, сині, барвисті, рожеві...; волошкові, запашні, бузкові...; духмяні, багряні, ніжні.</p> <p>Дієслова: вирощувати, доглядати, засівати, милуватися, поливати.</p> <p>Безособові: майоріє, червоніє, квітує.</p> <p>Дієприкметники: нев’яучі, квітучі; незмінні предикативні форми на -но, -то: зірвано, посіяно, по-літо.</p> <p>Прикметники: поміж, 3-поміж, понад, 3-під.</p> <p>Фонетика Правильно вимовляти звукосполучення [кв] – квітка. Вправляти у визначенні складів у слові. Вчити працювати зі схемами звукового аналізу слів.</p> <p>ГраMATика Утворювати складні прикметники: багаторічні, однорічні; світлолюбіві, вологолюбіві, засуhostійкі. Утворювати дієслова від іменників: квітка – квітнути, живець – живцювати. Вчити будувати фрази з прийменниками: перелітати з квітки на квітку. Вживати речення з однорідними членами (На клумбі розквітли фіалки, нарциси, тюльпани...) Утворення форм місцевого відмінка з чергуванням приголосних – на квітці.</p> <p>Діамонологічне мовлення Вчити складати описові розповіді за планом вихователя, дотримуючись послідовної структури.</p>	Розвивати вміння оцінювати послідовність викладу думок.	Виховувати бережне ставлення до рослин.	Наші рослини взимку. Читання оповідання “Квіти взимку”. Мандрівка в світ рослин з теплими.	“Квітковий магазин” [4, ст. 149]	Дидактичні вправи

БАЗИСНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

ЛЕКСИКА

У словнику дітей налічується 3,5–4 тисячі слів. Дитина вживає в активному мовленні всі частини мови. Помітно збільшується частка абстрактної лексики, що характеризує взаємовідносини між людьми, морально-етичні поняття (чемність, хоробрість, ввічливість, дружба, гостинність), узагальнені поняття (речі, тваринний світ, рослинний світ, транспорт, засоби пересування).

Діти легко добирають антоніми, синоніми, з інтересом виконують різні вправи зі словами.

Починають розуміти і правильно пояснювати слова-омоніми, переносне значення слів. Користуються образними виразами, порівняннями. Знають прислів'я, приказки, вживають фразеологізми у нестимульованому мовленні.

ГРАМАТИКА

Діти оволодівають граматичними категоріями рідної мови, переважно правильно вживають відмінкові закінчення, узгоджують прикметники, дієприкметники, числівники з іменником у роді, відмінку та числі. Правильно утворюють кличну форму іменників. У мовленні використовують різні типи речень — як прості, так і складні зі сполучними словами, з однорідними членами, прямою мовою.

Дають оцінку правильності мовлення, помічають і виправляють граматичні помилки в мовленні товаришів, своєму власному та дорослих.

Дошкільники виявляють ініціативу у спілкуванні з дорослими, звертаються до них із запитаннями різного типу. Будують діалог у стимульованому мовленні на запропоновані теми. Використовують без нагадування ввічливі слова та форми мовленнєвого етикету відповідно до ситуації спілкування. Підтримують розмову, що виникла між 3–5 дітьми.

ФОНЕТИКА

Дитина вже може правильно вимовляти всі звуки (як голосні, так і приголосні) рідної мови. Знає і промовляє в різному темпі скоромовки. Користується питальною та окличною інтонацією, з допомогою виражальних засобів передає різні емоційні стани людини.

Малюки оволодівають змішаним типом мовного дихання (тривалість видиху збільшується до 4–6 секунд), прийомами звукового аналізу слів: визначають кількість слів у реченні, кількість звуків у слові, місце звука в слові (перший, другий..., останній), виділяють голосні та приголосні звуки, користуються схемою звукового аналізу слів. Поділяють слова на склади, виділяють наголошений склад.

ДІАМОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Діти оволодівають навичками зв'язного мовлення: складають описові розповіді різного типу відповідно до композиційної структури, сюжетні розповіді за ілюстраціями, з власного досвіду; за зразком та планом вихователя будують творчі розповіді, продовжують історію, розпочату вихователем, використовуючи опорні слова, сюжетну ігрову обстановку. Складають коротенькі розповіді-міркування, розповіді-пояснення. Переказують знайомі художні тексти різної складності і композиції за планом вихователя та за частинами.

МОВЛЕННЄВІ ЗАНЯТТЯ ІНТЕГРОВАНОГО ЗМІСТУ

ВЕРЕСЕНЬ

Сфера життєдіяльності. Людина і суспільство
Змістова лінія. Батьківщинознавство

I тиждень

- Підтема.** Рідне місто.
1. Тема. Миколаїв – місто над Бугом.
Мета. Поглиблювати знання дітей про рідне місто Миколаїв. Розповісти про історичне минуле нашого міста, видатних людей, засновників нашого міста. Вчити орієнтуватися на плані. Збагачувати словник відповідно до теми. Формувати вміння вести діалог на запропоновану тему. Розвивати просторові уявлення та вправляти в користуванні картами-схемами. Виховувати любов до рідного міста.
- Обладнання:** карта-схема свого мікрорайону, портрети Г. Потьомкіна, М. Фалєєва, ілюстрації з минулого міста, ілюстрації кораблів, ілюстрації сучасного міста.
- Методичні прийоми.** Вихователь пропонує послухати вірш В. Дівніча “Рідне місто”. Повідомляє тему: “Ми сьогодні будемо говорити про рідне місто Миколаїв”. Пропонує згадати, що цікавого діти знають про своє місто. Педагог заохочує дітей дізнатись про історичне минуле свого міста і завітати до історичного музею (ілюстрації). В “історичному музеї” розповідає про засновника міста Миколаєва Григорія Потьомкіна. Вихователь: “Г. Потьомкін був князем, головнокомандувачем армії, улюбленцем цариці Катерини II. Він був сміливий, рішучий. Саме князь Потьомкін дав назву нашому місту”. На честь кого названо наше місто? (В пам’ять про взяття фортеці Очаків в день християнського свята Миколая Чудотворця). Вихователь звертає увагу на портрет Михайла Фалєєва. “Це перший будівник нашого міста. На свої кошти він будував будинки, кораблі”. Розгляд ілюстрацій кораблів минулого.
- Педагог пропонує “вийти” з історичного музею і розглянути ілюстрації сучасного міста. – Чим відрізняється колишнє місто від сучасного? В якому мікрорайоні міста ми живемо? Розгляд карти-схеми мікрорайону. Знайдіть наш дитсадок. На якій вулиці він знаходиться? Як ви здогадалися? Що ще знаходиться на нашій вулиці? (пошта, супермаркет, житлові будинки). Як називається центральна вулиця нашого мікрорайону? Чому її називають проспектом? Діти знаходять на карті-схемі знайомі будівлі (лікарня, ринок, басейн “Водолій”, готель, школа, завод “Океан”), розповідають про них. (Що це? Для чого їх побудували? Хто тут працює?..)
- Далі вихователь пропонує дітям створити свої піктограми різних будівель і пояснити їх. Чому наше місто називають містом корабелів? Розгляд кораблів.
- Педагог запитує дітей, як ще можна назвати своє рідне місто (рідний край; місце, де народився, Батьківщина).
- Зображувальна діяльність – “Мое місто”.
- 2. Тема.** Складання розповіді з власного досвіду “Моя вулиця”.
Мета. Систематизувати та розширити знання дітей про рідне місто. Вчити складати розповіді з власного досвіду за зразком вихователя. Збагачувати словник лексику, що пов’язана з темою. Вправляти в утворенні слів за допомогою суфіксів. Розвивати пояснювальне мовлення. Виховувати любов до рідного міста.
- Обладнання:** ілюстрації з альбому “Миколаїв – місто корабелів”.
- Методичні прийоми.** Вихователь звертає увагу дітей на ілюстрації, які виставлені на дошці. – Що це? Які знайомі місця ви побачили? А що є на вашій вулиці?
- Пропонує скласти розповідь “Моя вулиця”. Зразок: “Я живу в місті Миколаєві на вулиці Металургів. На моїй вулиці знаходяться житлові будинки – одноповерхові і багатоповерхові. В них живуть люди. На моїй вулиці є супермаркет “Еко”, санаторій-профілакторій, дитячий садок, пошта, школа. Росте багато дерев, кущів, квітів. Моя вулиця завжди чиста і красива”. Складання розповідей дітьми (2-3 чол.). Фізкультхвилинка.
- Д/гра “Моя вулиця”. Вихователь пропонує дітям скласти тематичний словник до слова “Вулиця”. Д/гра “Утвори слово”. Педагог називає слово і пропонує від нього утворити нові слова: вулиця – вуличка, вуличний; машина – машинка, машинний; дерево – деревце, дерев’яний.
- Зображувальна діяльність – “Вулиця, на якій я живу”.
- 3. Тема.** Заучування вірша В. Багірової “Батьківщина”.
Мета. Уточнити та розширити знання дітей про те, що у кожної людини є своя батьківщина. Дати поняття про етимологію слова “батьківщина” і синоніма “вітчизна”. Вчити виразно читати та запам’ятовувати вірш. Вправляти дітей у складанні речень з різною інтонацією (розповідна, питальна і оклична). Розвивати інтонаційну виразність мови. Виховувати любов до свого рідного краю.
- Методичні прийоми.** Вихователь пропонує дітям згадати, про що вони говорили на минулих заняттях. – Як можна назвати місце, де ви народились і живете? (рідний край, рідне місто, рідна земля). Педагог пояснює етимологію слова “батьківщина” (Батьківщина – це місце, де людина народилась і живе, де народились і живуть її батьки. Вона така ж рідна для людини, як її батьки, тому й називається Батьківщиною). Батьківщину ще можна назвати словом “Вітчизна”. Читання вірша В. Багірової “Батьківщина”. Питання за текстом. Що автор називає батьківщиною? Повторне читання вірша.